

po obstrukcích pražských úřadů povolena císařem), Nebezpečně sousedství aneb Krejčí Divíšek. V roce 1812 h. 7x, naposledy v prosinci Johana z Montfokonu (Kotzebue).

Na povolené představení (Obležení Prahy od Švejdů, pozn. red.) pozvali do divadla samotného císaře. Omluvil se dopisem zasláním nejvyššímu purkrabímu hraběti Kolovratovi a zároveň dal poukázat ochotnické společnosti příspěvek 1000 zlatých.

Jaroslav Kopř: První pražská družina herců, pěvců a pěvkyní z lábosti.

Ve stejné době h. též *studenti Akademického gymnázia*, např. V. K. Klicpera, Fr. Turinský a Jos. Chmela, o prázdninách zajížděli h. i mimo Prahu, do míst, odkud pocházeli - Chlumec nad Cidlinou, Poděbrad, Třebíče, kde se podíleli na studentských prázdninových představeních.

Po 1810 soukromé *Divadlo u sv. Mikuláše* v Starém Městě Pražském, aby vychovávalo h. pro Stavovské divadlo, jak bylo tehdy obvyklé ve všech větších evropských městech, zejména v Itálii. Koncese povolovala pouze výchovu v německém jazyce. Souhlas patrně dali i čeští stavové, vlastníci monopolní licenci na provozování divadla v Praze.

Kdo chtěl být členem divadla, musil prokázat dobrou pověst, poctivý původ, příslušnost k vzdělané vrstvě obyvatelstva svým stavem a povoláním, musil mít příjemný zevnějšek a slušné chování a jeho mluva musila být čistá a jasná.

Dle Vondráčka.

Ochotnické divadlo u sv. Mikuláše h. v bibliotečním sále benediktinského kláštera, místa pro 160 diváků, s povinností ročně připravit 4 veřejná představení a výnos věnovat na sociální účely. Vlastníkem J. K. Švestka (Schwestka), říkalo se mu proto také *Švestkovo divadlo*. Byla to soukromá, převážně německá scéna, s četnými členy, kteří se později uplatňovali v českém divadle (Chauer, Grabinger, Škroup aj.).

Zásadou německého měšťanstva, které také mělo velkou zálibu v divadle, byly budovány i některé divadelní budovy, do nichž dříve nebo později pronikli i čeští ochotníci a časem i profesionálně. Mezi německými ochotnickými soubory mělo větší význam Das Dilettanten-Theater zu St. Niklas na Starém Městě Pražském (Ochotnické divadlo u sv. Mikuláše), které od roku 1816 působilo v budově bývalého, dnes již zbořeného benediktinského kláštera. (Stál v místě, kde ústí Kaprova ulice do Staroměstského náměstí.)

František Černý, ČČAD, s.56.

1848 usiloval r. P. Švanda o výuku v českém jazyce, ale neuspěl. 1849 skupina ochotníků z Mikulášského div. několik představení česky, mj. Pan Čapek (Fredro, překlad Rieger). Teprve 1860 opět z popudu Švandy se začalo hrát i česky, mj. Nerudovy jednoaktovky, Don Carlos (Schiller). Hrál se září - květen, 1x za čtrnáct dní, později 1x týdně. S ochotníky Švestkova divadla později vystupoval Fr. K. Kolár (1829-1895). Česky i německy s ochotníky ve Švestkově divadle hrál Jindř. Mošna (1837-1911). F. F. Šamberk (1838-1904) zde debutoval v 50. letech. 1860 přesídlil tento už jen český soubor na Smíchov, do hostince v Eggenbergu, poté do hostince U zlatého anděla.

Kolem 1820 h. české ODi blíže neurčená *ochotnická družina* v někdejším refektáři a na nádvoří Anežského kláštera. Oblíbeno návštěvníky zdejší proletářské čtvrti. 1843 zde r. jedno představení vlastenecký ochotník K. Šíma pod uměleckým jménem Šímanovský (1826-1904, h. Prozatímního div. a ND). Členkou

družiny mj. M. Forchheimová, pozdější žena J. K. Tyla. Tradice tohoto div., které jako soukromé h. bez úředního povolení, vytrvala téměř do konce 50. let, kdy část přešla do Košíř a později na Smíchov.

Typická byla divadélka v hostincích, např. *divadlo U Konrádů* v Benediktinské ul. zač. 30. let 19. stol., *divadélko U Mrázů* na Uhelném trhu, kde h. spolek malířů pokojů na primitivním jevišti ve 40. letech. *Divadlo v Červeném domě* v Jezuitské ul. ve stejné době zřídil F. J. Čížek. V domě *U zlaté studně* zřídil ochotnickou scénu tiskař J. Krämer. 1844 za kartounářských bouří ilegální představení *tovaryšů a učňů* v bytě J. Brodeckého na Starém Městě, řídil ho tovaryš K. Šíma (později slavný h. Šímanovský). Zah. Loupežníci na Chlumu.

2. pol. 19. stol.

1852 zal. *DrO Jednoty katolických tovaryšů* (JKT). Ročně pravidelně 8-10 představení, česká dramatika (40 autorů). Členem ÚMDOČ. Hráli jako Domáci divadlo JKT (též Divadlo JKT) v domě Jednoty Katolických tovaryšů na Anenském nám. (později Divadlo Na zábradlí). Do 1933 640 představení na domácím jevišti, poněkud více hry českých autorů. 1933 20 členů.

1860 poč. ODi *Kroužku mladých mužů*, kteří v soukromém bytě hráli pro uzavřenou společnost (první Nerudova Prodaná láska). Posléze do 1867 hráli jako *Staroměstští ochotníci* U Šturmů na Starém Městě, posléze přestěhování na Malou Stranu, zde 1868 oficiálně povolena ČOB Thalia (Thalie), viz Praha-Malá Strana. 1882 zal. *DrO Řemeslnicko-živnostenské besedy* (nejstarší kulturní a společenské středisko českého živnostnictva zal. dr. Grégrem). Vlastní sál v Karlově ul. 30. Typ lidovýchovného divadla, na přelomu stol. r. Boh. Mann st. 1920 Z českých mlýnů, dále 3 aktovky, mj. Prodaná láska (Neruda), Na letním bytě (Štolba). 1933 r. J. Hartmann. Zakládající člen ÚMDOČ.

Po 1900

1905 h. MO *NJ česko-židovské*. Od 1907 *Vzdělávací ochotnický kroužek*. 1909-1914 (podle jiných materiálů až do 1918) *Divadelní a pěvecko-hudební jednota* na Starém Městě. Od 1909 *DrO Česko-židovského kroužku*, zmínky 1907, 1910, hráli v div. sále Řemeslnicko-živnostenské besedy. 1919-1937 *SDO Hálek*, působil v Řemeslnicko-živnostenské besedě, např. opereta Vltava věnem.

20. léta DS Mladých v Divadélku ve Smetanově muzeu.

1921-1939 *DrO MO Čs. živnostníků a obchodníků strany středostavovské* Praha Staré Město a Josefov.

1926 v rámci Předvečeru 1. máje pořádaného Proletkultem ve Smetanově síni Obecního domu první vystoupení skupiny Modrých blůz s pásmem Závody, r. J. Honzl.

1926 zal. *Riviéra*, vlastenecká veseloherní společnost českých ochotníků v Praze. Do 1933 54 div. her, vesměs původních českých. Člen ÚMDOČ. H. do 1954, kdy se začlenil do Rudého koutku ústřední telegrafní stanice.

Ke vzniku spolku Riviéra: Podnět k založení dali dva přátelé-vlastenci, kteří při svém pobytu na francouzské Riviéře se domluvili, že po návratu do Prahy založí spolek, který by konal zájezdy do zmínčeného území a vlasteneckými divadelními představeními posiloval alespoň morálně naše české menšiny.

Dvacet pět let Pražského okrsku Dra Hermana ÚMDOČ, 1933.

30. léta *Divčí učitelský ústav* v Křižovnické ulici. 1936 zal. *KrDO fy. Telegrafia* (zpočátku spíše recitační večery s vloženými jednoaktovkami). 61 členů. Do 1943 4 hry, 9 večerů poezie, zpěvu